

Monikielisyys ja kielellinen haavoittuvuus sosiaalityön digitalisoituvilla kentillä (SOSKIELI)

Konsortiohankkeen osapuolet: Åbo Akademi ja Helsingin yliopisto

Vastuullinen tutkija (PI): VTT, dosentti Camilla Nordberg

1. Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

1.1. Tutkimushankkeen merkitys suhteessa nykytietämykseen sekä tutkimukselliset lähtökohdat

Konsortiohankkeessa tutkitaan kasvokkaista (street-level) ja etäyhteyksillä (screen-level) tehtävää monikielistä sosiaalityötä neljän asiakasryhmän kautta: lapsiperheet, perheet, joissa on vammaisen lapsi, nuoret sekä ikääntyneet. Tutkimus keskittyy asiakasryhmiin, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame (jatkossa “vieraskieliset” tai “erikieliset” ryhmät). Hankkeen osapuolina ovat Åbo Akademi ja Helsingin yliopisto. Tavoitteena on (1) tarkastella monikielisyyttä sosiaalityössä käsitteellisesti ja käytännön tasolla, (2) tuottaa tutkimusnäyttöön perustuvaa tietoa kielellisestä haavoittuvuudesta sosiaalityön eri kentillä ja (3) kehittää osallisuutta tukevia sulautuvan sosiaalityön työmenetelmiä erityisen haavoittuvassa asemassa olevien vieraskielisten asiakkaiden kanssa. Kokonaisuutena hanke kehittää *kielellistä moninaisuutta tunnustavan sosiaalityön teoriaa, tutkimusta ja käytäntöjä* erityisesti *digitalisoituvan sosiaalityön kontekstissa*. Hanke pohjaa sekä tutkimuskonsortion olemassa olevalle että SOSKIELI-hankkeen aikana tuotettavalle kysely-, haastattelu-, kirjoituskeruu- ja havainnointiaineistolle. Menetelmällisesti hanke nojaa tiedon yhteistuotantoon yhdessä eri toimijoiden kanssa ja soveltaa *kanssatutkijuuden periaatteita* (Kulmala & Fomina 2019; 2021).

Sosiaalityön monikielisyys on noussut konsortion tutkijoiden aiemmissa, osin COVID-19 pandemian aikana toteutuneissa tutkimushankkeissa keskeiseen rooliin aiheena, josta kaivataan kipeästi tutkimustietoa. Pandemian vaikutukset ovat olleet voimakkaammat eri tavoin marginalisoitujen ryhmien kohdalla (McLaughlin ym. 2020; Rambaree & Nässén 2020), ja poikkeusolot ovat paljastaneet, että erikielisyys tuottaa haavoittuvuutta koko palvelujärjestelmässä (Finell ym. 2021; Harrikari ym. 2021). Aikaisempi tutkimus on osoittanut, että sosiaalipalvelut eivät aina pysty tunnistamaan ja kohtaamaan erikielisten asiakkaiden tarpeita (Heino 2018; Juntunen 2012; Jäppinen ym. 2020; Nordberg 2020; Turtiainen & Hiitola 2019). Sen sijaan, että sosiaalipalvelujärjestelmää muutettaisiin kielellisesti saavutettavammaksi, muutosta odotetaan yleensä asiakkaalta (Heino 2018). Samaan aikaan jää helposti tunnistamatta, miten erikielisyys liittyy muihin haavoittuvuutta tuottaviin eroihin, kuten etniseen taustaan, sukupuoleen, ikään, vammaisuuteen, asuinpaikkaan (kaupunki/maaseutu), digitaalisiin taitoihin ja erityisesti näiden erojen yhteisvaikutuksiin eli intersektioihin. Erikielisyys vahvistaa haavoittuvuutta institutionaalisissa kohtaamisissa, joissa erilaiset valtaepäsymmetriat ovat jo lähtökohtaisesti läsnä (Cross & Gonzalez Benson 2021; Gustafsson ym. 2019; Heino ym. 2021; Mehrara 2020). Näitä kysymyksiä lähestymme hankkeessa *kielellisen haavoittuvuuden käsitteellä*.

Kuten yhteiskunnassa yleisemmin, myös sosiaalityössä suhtautuminen erikielisyysyteen on usein yksikielisyysnormiin pohjautuvien kieli-ideologioiden värittämää (Määttä ym. 2021: 46). Näin on myös Suomessa siitakin huolimatta, että Suomi on virallisesti kaksikielinen maa, jonka

lainsäädännössä on erityisasema myös muilla kielillä, kuten saamen kielet. Yksi ratkaisu erikielisyyteen ja kielellisen saavutettavuuden haasteeseen sosiaalityössä on asioimistulkkaus, jonka edellyttämiä käytäntöjä ja erityisosaamista on sosiaalityössä toistaiseksi problematisoitu verrattain vähän (esim. Koskinen ym. 2018, 17; ks. kuitenkin Gustafsson ym. 2019; Kriz & Skivenes 2010; Tipton 2016; Westlake & Jones 2018). Kuten erikielisyyttä, myös tulkkausta lähestytään usein ongelmakeskeisesti, jota kuvastaa sinnikäs tulkin ja tulkkauksen näkymättömyyden ideaali (Koskinen 2018; Viljanmaa 2018). Kun tulkkaukselta odotetaan näkymättömyyttä, jäävät myös tulkin ja sosiaalityöntekijän välisen vuorovaikutuksen ammatilliset vaatimukset helposti näkymättömäksi. Tulevaisuuden sosiaalityössä erikielisyyteen kytköksissä olevien haavoittuvuuksien tunnistaminen ja monikielisyyteen liittyvä ammatillinen osaaminen sekä järjestelmän kielellinen saavutettavuus tulee entisestään korostumaan yhtäältä yhteiskunnan superdiversiteetin (Vertovec 2007) ja toisaalta digitalisaation (López Peláez & Marcuello-Servós 2018) voimistuessa. Tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen sosiaalityö edellyttää kielellistä joustavuutta ja kielitietoisuutta.

Sosiaalityö on monin tavoin kielen ja kielellisen ilmaisun ja kommunikoinnin lävistämää. Kielierot ja monikielisyys eivät kuitenkaan ole saaneet laajaa huomiota osakseen sosiaalityön tutkimuksessa ja koulutuksessa (Engstrom ym. 2009; Hall & Valdiviezo 2020; Pohjola 2016). Kielet on useimmiten nähty neutraaleina välineinä sen sijaan, että niitä tarkasteltaisiin suhteina ja käytäntöinä, jotka kietoutuvat monin tavoin identiteetteihin ja valtarakenteisiin (Bishop 2008; Hall & Valdiviezo 2020; Harrison 2006). Kielellisen haavoittuvuuden tunnistaminen ja ehkäiseminen edellyttää *kielellistä moninaisuutta tunnustavaa sosiaalityötä*, joka on tietoinen vallan ja rakenteiden läsnäolosta kaikessa toiminnassaan ja jolla on edellytyksiä ja välineitä sosiaalisen, kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden (itse)reflektioon (myös Hall & Valdiviezo 2020; Harrison 2006).

Kun yhteiskunta ja asiakaskunta moninaistuu ja samalla käytössä olevat tai työn edellyttämät työvälineet muuttuvat, tarvitaan myös uusia työmenetelmiä, joiden avulla on mahdollista säilyttää ja vahvistaa sosiaalityön ammatillisuutta ja eettistä perustaa. Pandemian johdosta kasvokkain ja etäyhteyksien kautta toteutettavan sosiaalityön risteyskohdat ovat nousseet erityisen huomion kohteeksi. Tätä risteyskohtaa tarkastelemme *sulautuvan sosiaalityön* käsitteen avulla. Sulautuvalla sosiaalityöllä tarkoitetaan kasvokkaisen ja digitaalisen sosiaalityön harkittua yhdistelemistä sekä sosiaalityön käytäntöjen perusteellista uudelleen arviointia asiakkaiden osallisuuden saavuttamiseksi. Sosiaalityön käytäntöjen uudelleen järjestelemisen tarkoituksena on muun muassa entistä paremmin hyödyntää digitaalisilla alustoilla sosiaalisesti jaettua tietoa, käytänteitä sekä mahdollisuuksia konsultaatioon ja keskusteluun. (Granholt 2016.)

Siitä, miten sulautuva sosiaalityö taipuu monikielisten asiakkaiden kanssa työskentelyyn, ei ole tähän mennessä tutkittua tietoa. Tutkimalla sulautuvan sosiaalityön haasteita ja mahdollisuuksia kielellisen haavoittuvuuden kontekstissa, on mahdollista löytää yleisesti sosiaalityötä, sosiaalityöntekijöitä ja asiakkaita tukevia ratkaisuja. Sulautuva sosiaalityö voi tarjota uusia mahdollisuuksia tasa-arvoiselle, oikeudenmukaiselle ja saavutettavalle sosiaalityölle. Samaan aikaan palvelujärjestelmän digitalisaatio tuottaa kuitenkin myös uudenlaista haavoittuvuutta, eriarvoisuutta ja saavutettavuuden ongelmia (Kemppainen ym. 2020). Tutkimuksessa on todettu, että heikko valtakielen taito lisää digitaalisen syrjäytymisen riskiä (Haight ym. 2014).

Kieli kietoutuu valtaan kaikissa institutionaalisissa kohtaamisissa, ja sosiaalityössä tulee vahvistaa valmiuksia tunnistaa ja käsitellä kielieroja ja monikielisyyttä sekä siihen linkittyvää intersektionaalisuutta. Rakenteellinen sosiaalityö ymmärretään usein tiedontuotantona ja strategisena vaikuttamistyönä, esimerkiksi mediassa tai verkostoissa (Pohjola 2011; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7§: Tiitinen 2019) tai toisaalta aktiivisena jalkautuvana ja yhteisöllisenä työotteena (Pohjola 2011). Samalla asiakas- ja yksilötyö nähdään erillisenä rakenteellisesta sosiaalityöstä (Pohjola 2011; Tiitinen 2019). Kehittämällä *kielellistä moninaisuutta tunnustavan sosiaalityön teoriaa, tutkimusta ja käytäntöjä* pyrimme edistämään ymmärrystä rakenteellisesta sosiaalityöstä moniulotteisena ja aina läsnä olevana ajattelun ja toiminnan tapana (Moreau 1990; ref. Carniol 1992) ja vahvistamaan mahdollisuuksia ja välineitä tunnistaa ja ehkäistä rakenteelliseen haavoittuvuuteen kytkeytyvää kielellistä haavoittuvuutta sekä sosiaalityön asiakas kohtaamisissa että yleisesti palvelujärjestelmässä.

1.2. Tutkimuskysymykset

SOSKIELI-hanke vastaa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

Millaista kielellistä haavoittuvuutta esiintyy sosiaalityön palveluita tarvitsevien vieraskielisten lapsiperheiden, nuorten ja yli 65-vuotiaiden keskuudessa, ja miten kielellinen haavoittuvuus kytkeytyy muuhun rakenteelliseen eriarvoisuuteen ja haavoittuvuuteen?

1. Miten kasvokkaisen (street-level) ja etäyhteyksillä (screen-level) tehtävän sosiaalityön ammatilliset käytännöt tunnustavat asiakkaiden kielellistä haavoittuvuutta ja sen kytkeytymistä muuhun rakenteelliseen eriarvoisuuteen ja haavoittuvuuteen?
2. Miten sulautuvan sosiaalityön ammattikäytäntöjä ja teoreettista tietopohjaa voidaan kehittää kielellistä moninaisuutta paremmin tunnustavaksi?

1.3. Tutkimuksen avulla syntyvät tutkimustulokset ja niiden tieteellinen vaikuttavuus, mahdollisuus tieteellisiin läpimurtoihin ja tutkimuksen uudistumiseen

Tutkimushanke kehittää *kielellistä moninaisuutta tunnustavan sosiaalityön tutkimusta, teoriaa ja käytäntöjä* erityisesti *digitalisoituvan sosiaalityön kontekstissa*. Ymmärrämme sosiaalityön keskeisesti työskentelynä kielen kanssa ja kielen välityksellä, jolloin myös erikielisyyttä tulee tarkastella moniulotteisempänä ilmiönä kuin teknisinä ”käännösongelmina”, joiden ratkaiseminen kuuluu ”näkyvämmästä” työskentelevän tulkin toimenkuvaan (Koskinen 2018; Viljanmaa 2018). Analyyttistä huomiota tulee kiinnittää kieliin ja erikielisyyteen aktiivisina ja valtarakenteisiin, kuten kieli-ideologioihin ja rakenteelliseen eriarvoisuuteen, kietoutuvina sosiaalisina käytäntöinä niin sosiaalityön tutkimuksessa, käytännöissä kuin opetuksessakin (myös Hall & Valdiviezo 2020). Laajempien yhteiskunnallisten muutosten takia, joihin lukeutuvat muun muassa digitalisaatio, globalisaatio sekä uudet, haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät ja asiakkaat (Kamali & Jönsson 2018; Nordberg 2016; Wrede ym. 2021), sosiaalityössä tarvitaan kielelliseen moninaisuuteen ja haavoittuvuuteen liittyvää vahvempaa ammatillista asiantuntijuutta ja tutkimusperusteista tietoa.

Teoreettisesti hanke osallistuu keskusteluun rakenteellisesta sosiaalityöstä ja sosiaalityön ammatillisuudesta sekä erityisesti keskusteluihin intersektionaalisesta ja digitalisoituvasta sosiaalityöstä. Lähdemme siitä, että suomalainen hyvinvointivaltio ja palvelujärjestelmä muodostavat historiallisesti ja pysyvästi monikielisen ammattikentän, jossa kuitenkin usein vallitsee näkemys kielellisestä moninaisuudesta toiseutena ja ohimenevänä haasteena tai vaiheena, joka tulee voida jättää taakse ja ylittää. Kielellistä moninaisuutta tunnustava sosiaalityö haastaa tämän näkemyksen.

Tarkastelussamme rakenteellinen haavoittuvuus kytkeytyy erikielisyyden kautta *näkyvyyden/näkymättömyyden* (engl. in/visibility, in/audibility) käsitteeseen (Kara 2016; Leinonen & Toivanen 2014; Williams & Graham 2014). Analysoimme näkyvyyden/näkymättömyyden ulottuvuuksia hahmottaaksemme käsitteellisesti kielten merkitystä kuulumisen ja osallisuuden neuvotteluissa ja sitä, millä tavoin kielet linkittyvät sosiaalisten kategorioiden hierarkioihin ja erilaisiin intersektioihin (Kara 2016; Pötzsch 2020). Ymmärrykseemme näkyvyydestä/näkymättömyydestä kuuluu kuitenkin laajempi käsitys sosiaalityön ja yhteiskunnan tosiasiallisesta monikielisyydestä, joka ulottuu asiakkaiden kuulumisen ja osallisuuden neuvottelujen lisäksi sosiaalityön ammattikentällä vaihtelevissa työnkuviissa toimivien ”kulttuuristettujen” tai ”kielellistettyjen” (Hassemer & Garrido 2020) työntekijöiden sekä asioimistulkkien neuvotteluihin osallisuudesta.

Sosiaalityön ja kielten välistä suhdetta on aikaisemmassa tutkimuksessa käsitteellistetty muun muassa kielellisen ja kulttuurisen tarkoituksenmukaisuuden (Engstrom ym. 2009), kielellisen kompetenssin (Guerrero ym. 2013), kielikompetenssin (Hall & Valdiviezo 2020), kaksikielisen näkökulman (Harrison 2006), kulttuurisensitiivisen sosiaalityön (Pohjola 2016) ja kulttuurisensitiivisen kommunikaation (Söderström, 2014) käsitteiden avulla. SOSKIELI-hanke linkittää näitä keskusteluja intersektionaalisesta sosiaalityön lähtökohtiin ja kohdistaa huomiota siihen, miten kielellinen haavoittuvuus kytkeytyy rakenteelliseen haavoittuvuuteen ja eriarvoisuuteen sosiaalityössä ja laajemmin palvelujärjestelmässä. Käsitteenä *kielellisen moninaisuuden tunnustaminen* kiinnittää huomiota myös niihin prosesseihin, joissa monikielisyys ja kielierot sekä tarve kielellisten käytäntöjen kehittämiseksi jäävät näkymättömiin.

Tutkimme sosiaalityön monikielisiä kasvokkaisia ja etäkäytäntöjä, joita lähestymme *sulautuvan sosiaalityön* käsitteen (Granholt 2016) avulla. Sulautuvassa sosiaalityössä kasvokkaiset ja etäkäytännöt nähdään jatkumona, jolloin samoja sosiaalityön peruseriaatteita ja työmenetelmiä sovelletaan riippumatta siitä missä kohtaa jatkumoa liikutaan. Tässä tutkimuksessa kehitämme tätä teoreettista ajattelumallia ja sen sovellettavuutta käytäntöön, eritoten kielellisesti haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden kanssa tehtävässä sosiaalityössä. Tutkimuksemme vastaa tältä osin myös digitalisoituvan sosiaalityön kentän käsitteellistämisen tarpeeseen (Kivistö 2017; Kairala 2018). Sulautuvaa sosiaalityötä ei toistaiseksi ole tutkittu monikielisessä kontekstissa.

Metodologisesti hanke sitoutuu *kanssatutkijuuden* periaatteisiin ja tätä kautta tiedon yhteistuotantoon osallistuvien tutkimusmenetelmin niin haavoittuvassa asemassa olevien sosiaalityön asiakkaiden kuin heidän parissaan työskentelevien ammattilaisten ja järjestötoimijoiden kanssa. Tavoitteena on yhdistää kokemustietoa yhdessä tuotettuun

empiiriseen ja teoreettiseen tietoon. Varsinkin marginaalisessa asemassa olevien ryhmien tutkimuksessa on korostettu sitä, kuinka tietoa tulisi tuottaa tutkimuksen eri vaiheissa yhdessä niiden kanssa, joita asia koskee, olivat he sitten järjestelmän ammattilaisia tai käyttäjiä (Bradbury-Jones & Taylor 2013; Pyyry 2012; Walmsley & Johnson 2003; ks. myös Kulmala & Fomina 2021). Tämänkaltaisella tiedon yhteistuotannolla ja kanssatutkimuksellisella otteella pyritään varmistamaan tutkimuksen **suora yhteiskunnallinen vaikuttavuus** eli entistä relevanttimman tiedon tuominen päätöksentekoon ja palvelujärjestelmiin. Koko hankkeen ajan kestävä tiivis ja systemaattinen dialogi sosiaalityön ammattilaisten ja palvelujen käyttäjien sekä heitä edustavien tahojen kanssa varmistaa, että tutkimuksen tuloksia on mahdollista myös **soveltaa käytäntöön**.

1.4. Haun erityistavoite (painopistealueet)

Konsortiohanke linkittyy *ennakoivaan, ehkäisevään ja rakenteelliseen sosiaalityön tutkimukseen ja innovaatioihin sosiaalityössä*. Hanke ammentaa intersektionaalisen ajattelun tavasta tarkastella moninaisten sosiaalisten valtarakenteiden yhteisvaikutuksia yksilöllisen kokemuksen ja sosiaalisten sekä institutionaalisten käytäntöjen tasoilla analysoimalla sosiaalityön käytäntöjä, tietopohjaa ja käytettävissä olevia resursseja suhteessa sosiaalityön mahdollisuuksiin tukea oikea-aikaisesti kielellisesti haavoittuvissa asemassa olevia asiakkaita. Aikakauden vaatimusten mukaisesti hanke tarkastelee sekä kasvokkaista (street-level) että etäyhteyksillä (screen-level) tehtävää sosiaalityötä. Hanke käyttää ja kehittää yhteistutkimuksellisia ja dialogisia menetelmiä pyrkimyksenään tunnistaa ja nostaa keskusteluun olemassa olevia ja uusia sosiaalityön käytäntöjä erikielisten asiakkaiden parissa työskentelyyn. Tätä tehdään yhdessä muiden toimijoiden kuten asioimis- ja kulttuuritulkkien, esihenkilöiden, kolmannen sektorin ja asiakkaiden kanssa. Näin tutkimus tukee myös *asiakkaiden osallisuutta ja toimijuutta sosiaalityössä*. Menetelmällisesti hanke nojaa innovatiiviseen yhteistutkimukselliseen työpajatyöskentelyyn. Tutkijat eivät luo alussa valmista asetelmaa, vaan tutkimusta suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä edellä mainittujen toimijoiden kanssa. Työpajoissa tutkijat ja yhteistyökumppanit kartoittavat olemassa olevaa tietoa ja keskeisiä kysymyksiä sekä keskustelevat alustavista tuloksista tutkimuksen edetessä. Yhtäältä tarkastelemme vaikeassa elämäntilanteessa olevien erikielisten ihmisten kuvauksia heidän tuen tarpeistaan sekä kohtaamisistaan sosiaalityössä ja muista sosiaali- ja terveyspalveluissa. Toisaalta kiinnitämme huomiota kohderyhmän omaan toimijuuteen myös siitä näkökulmasta, minkälaista tukea eri ikäiset maahan muuttaneet antavat muille, jolloin erilaiset arjen toimijuuden paikat ja mahdollisuudet tulevat näkyviksi.

2. Toteutus

2.1. Työsuunnitelma ja aikataulu

Hanke pohjaa käynnissä olevaan tutkimukseen (ks. kohta 2.2), jota yhdistetään ja laajennetaan vastaamaan monikielisyyden sosiaalityölle asettamia tiedollisia, poliittisia ja käytännön vaatimuksia. Hyödynnämme olemassa olevia aineistojamme ja niiden alustavaa analyysia, jossa kielellinen haavoittuvuus on kiinnittänyt huomiomme. Tuotamme myös uutta aineistoa pureutuaksemme poikkeusajan synnyttämään tai kärjistämään kielelliseen haavoittuvuuteen. Hanke hyödyntää käynnissä olevan tutkimuksen puitteissa luotuja verkostoja sekä tutkimuslupia. Lisäksi

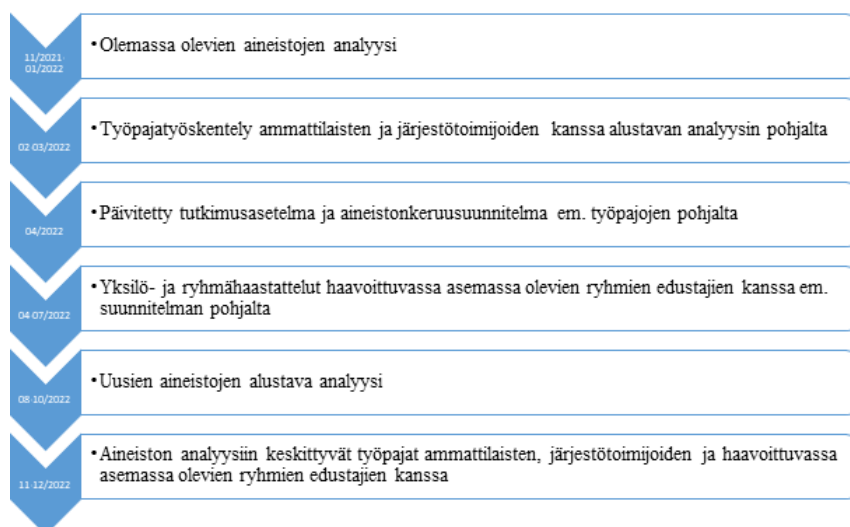
hanke on luonut uutta yhteistyöverkostoa kuntasektorin ja järjestösektorin toimijoiden kanssa pääkaupunkiseudulla ja Pohjanmaalla (ks. kohta 3.2). Hankkeelle ei ole haettu muuta rahoitusta.

Hanke jakautuu kolmeen vaiheeseen.

Ensimmäisessä vaiheessa (11/2021-03/2022): **1) Yhdistetään ja analysoidaan laajaa olemassa olevaa aineistoa** (ks. kohta 2.2) kielellisen haavoittuvuuden näkökulmasta. **2) Aineiston analyysin alustavia tuloksia viedään** lapsi ja perhepalveluiden sosiaalityön, maahanmuuttajapalveluiden, gerontologisen sosiaalityön, vammaistyön ja koulun sosiaalityön eri työntekijöiden, asioimistulkkien ja järjestötoimijoiden kanssa järjestettäviin **suunnittelutyöpajoihin (N=8)**. Näissä työpajoissa jäsennetään kanssatutkijuuden (co-research, esim. Bradbury-Jones & Taylor 2013; Kulmala & Fomina 2019) periaatteella käytännön toimijoiden (esihenkilöt, sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, kulttuurin ja kielen tulkkeina toimivat ”omakieliset” työntekijät ja ohjaajat, asioimistulkit sekä järjestöjen edustajat) kanssa sitä, mitä vieraskielisiin asiakkaisiin ja työntekijöihin linkittyvä kielellinen haavoittuvuus on, miten kielellistä moninaisuutta tunnustavaa sosiaalityötä on mahdollista toteuttaa erityisesti laajenevan digitalisaation kontekstissa, ja millaisin asetelmin lisääaineistoa tulisi tuottaa näihin kysymyksiin liittyen. Tällä tavoin tutkimuksen toisen vaiheen tutkimusasetelman tarkennetut kysymyksenasettelut ja aineiston tuotannon suunnittelu toteutetaan yhdessä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien parissa työskentelevien kanssa. Ensimmäisen vaiheen suunnittelutyöpajat järjestetään ”horisontaalisesti” niin, että osallistujat voivat puhua omaan työnsä liittyvistä tilanteista ja haasteista sekä vaihtaa kokemuksia ja ajatuksia kollegojen kanssa yli kunta- ja palvelujärjestelmän sektorirajojen.

Toisessa vaiheessa (04-12/2022): **1) Uuden aineiston tuotanto toteutetaan yksilö- ja ryhmähaastatteluin (N=40)** erikielisten asiakkaiden kanssa. Samaan aikaan kerätään myös **kyselyaineisto (N=200)** neljässä vieraskielisessä koulussa 7.-9. luokilla opiskelevilta nuorilta. Hankkeen toinen vaihe muotoutuu tiedon yhteistuotannon periaatteiden mukaisesti hankkeen ensimmäisen vaiheen suunnittelutyöpajojen ohjaamana. **2) Alustava toisen vaiheen haastatteluiden ja kyselyaineiston analyysi** viedään takaisin työstettäväksi niin esihenkilöille, sosiaalityöntekijöille, sosiaaliohjaajille, ohjaajille, asioimistulkeille ja järjestötoimijoille kuin asiakkaille **3) loppuvuodesta 2022 järjestettävissä analyysityöpajoissa (N=8)**. Analyysityöpajoissa aineiston analyysia, ymmärrystä kielellisestä haavoittuvuudesta ja kielellistä moninaisuutta tunnustavasta sosiaalityöstä sekä toimivista monikielisen sosiaalityön sulautuvista menetelmistä työstetään ja syvennetään yhdessä edellä mainittujen kanssatutkijoiden kanssa. Analyysityöpajat toteutetaan mahdollisuuksien mukaan niin, että niihin osallistuvat kanssatutkijat muodostaisivat heterogeeniset ryhmät. Toisen vaiheen työpajoissa kehitetään myös toimivia käytäntöjä kanssatutkijoille osallistua hankkeen kolmannessa vaiheessa tuotettaviin tutkimusjulkaisuihin ja raportteihin sekä edistää tutkimustulosten käytännön sovellettavuutta.

Kuva 1. Aineistontuotannon, analyysin ja tulosten työstämisen aikataulu hankkeen ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa, 11/2021-12/2022.

Kolmannessa vaiheessa (01-10/2023) keskitytään yhdessä tuotetun analyysin pohjalta tutkimustulosten **raportointiin** sekä tutkimuksen kautta saavutetun tiedon jakamiseen sosiaalityön kentällä toimiville tahoille kielellistä moninaisuutta tunnustavan ja sulautuvan sosiaalityön kehittämistä varten. Raportoinnista päävastuun kantavat hankkeen tutkijat, mutta toisen vaiheen työpajoissa on tämän lisäksi kehitetty toimivat käytännöt kanssatutkijoille halutessaan osallistua tutkimusjulkaisujen ja muiden raporttien kirjoitusprosesseihin. Populaarimediassa tutkimustuloksia julkaistaan yhdessä kanssatutkijoiden kanssa. Tieteellisten vertaisarvioitujen julkaisujen saavutettavuus taataan Open access -julkaisukanavien avulla.

Syventävässä työpajassa (05/2023) tutkimuksen tuottamaa tietoa työstetään edelleen hankkeen tutkijoiden ja hankkeeseen osallistuvien kanssatutkijoiden sekä hankkeen kansainvälisen yhteistyöverkoston tutkijoiden kesken. Tässä työssä hyödynnetään monipuolisesti keinoja, jotka mahdollistavat osallistumisen yhteisestä kielestä riippumatta. Syventävän työpajan yhteydessä tuotettua materiaalia voidaan kanssatutkijoiden kanssa yhdessä tehdyn päätöksen perusteella julkaista vlogin, blogin tai podcastin muodossa. Työskentelyn tuloksia käytetään myös jatkotutkimuksen aiheiden ja asetelmien tarkempaa kartoittamista varten.

Hankkeen päätös-webinaarissa (09/2023) esitellään hankkeen tuloksia sekä hankkeen menetelmällistä hyödynnettävyyttä sosiaalityön käytäntöjen ja palvelujärjestelmän kehittämisessä laajemmin aiheesta kiinnostuneille toimijoille, mukaan lukien sosiaalipalveluiden kehittäjät, johtajat ja kuntapäätäjät.

Julkaisusuunnitelma

Tieteelliset julkaisut:

Jokainen tutkija tuottaa tieteellisiä vertaisarvioituja artikkeleita. Hankkeen yhteistyötahoja kutsutaan kontribuoimaan yhteiskirjoittajina valittuihin artikkeleihin. Julkaisuja tuotetaan myös yhteistyössä MigraFam-tutkimushankkeen ja Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikön kanssa, joissa osa tutkimuksen olemassa olevista aineistoista on kerätty (ks. tarkemmin kohta 2.2). Anni-Mari Lassila kirjoittaa väitöskirjaa hankkeen aineistoista.

Vertaisarvioprosessiin saatettavat artikkelit (submitted) 2022:

- Vieraskielisten lapsiperheiden vanhempien kuvaukset haavoittuvuudesta poikkeusolojen aikana, *Nordic Social Work Research* (HK & EH)
- Yli 65-vuotiaiden maahan muuttaneiden tuen hakeminen ja saaminen poikkeusolosuhteissa, *Janus* (AO, MK & CN)

Vertaisarvioprosessiin saatettavat artikkelit (submitted) 2023:

- Sosiaalityöntekijöiden kokemukset sulautuvasti toteutetun sosiaalityön haasteista ja mahdollisuuksista vieraskielisten asiakkaiden parissa, *Journal of Social Work Practice* (CG, UB, AL & AO)
- Kielellinen haavoittuvuus ja kielellistä moninaisuutta tunnustava sosiaalityö vieraskielisten asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksissa, *British Journal of Social Work* (AO, CG, EH, HK, MK & CN)
- Monikielinen sosiaalityö ja erikielisyteen kietoutuvat valtarakenteet, *Nordic Journal of Migration Studies* (CN, MH & AO)
- Monikielisten lapsiperheiden vanhempien toimijuuden mahdollisuudet sosiaalipalveluissa, *Yhteiskuntapolitiikka* (EH, HK & MK)
- Sosiaalityön kielellisen haavoittuvuuden maisemat: pienkaupunki- ja maaseutualueella asuvat ikääntyneet maahanmuuttajat ja maahan muuttaneet perheet sosiaalityön kohtaamisissa, *Socialvetenskaplig tidskrift* (CN, CG & KG)
- Erikielisyys ja intersektionaalinen näkyvyys/näkymättömyys katutason byrokratiassa, *Critical Social Work* (HK, VM, CN & AO)
- Menetelmänä yhteistutkimus: tiedon yhteistuottaminen sosiaalityön tutkimuksessa, *Qualitative Social Work* (MK, CG, TB & AL)
- Vieraskielisten nuorten osallisuus koulukuraattorin tapaamisissa, *Nuorisotutkimus* (AL & EH)
- Digitalisoituvan, monikielisen sosiaalityön kartoittaminen sulautuvan sosiaalityön käsitteen avulla, *Journal of Technology in Human Services* (CG, UB & AO)

Laajalle yleisölle sekä sosiaalialan ammattilaisille suunnatut julkaisut:

- *Hankkeen internetsivut*, joiden kautta julkaistaan vähintään kymmenen tutkimukseen perustuvaa blogitekstiä tutkimushankkeen aikana. Blogitekstit julkaistaan suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi, somaliksi ja arabiaksi. Blogitekstejä voidaan julkaista samanaikaisesti myös hankkeen yhteistyötahojen internetsivuilla.
- *Instagram-tili*, jossa dokumentoidaan tutkimusta kuvallisoin keinoin. Instagram-tilillä voidaan yhteisestä päätöksestä julkaista myös työpajatyöskentelyn yhteydessä tuotettua kuvamateriaalia.
- *Facebook-sivu*, jota käytetään tiedotuslunastana. Sivun linkitetään Instagram-tiliin, ja se sisältää linkit tuoreimpiin blogikirjoituksiin, artikkeleihin sekä tietoa tutkimusprojektiin liittyvistä ajankohtaisista tapahtumista ja julkaisuista.

Työryhmä ja työnjako

VTT Camilla Nordberg: Tutkimushankkeen johtaminen. Olemassa olevan MigraFam-etnografisen aineiston analyysi ja tulosten vieminen työpajoihin, kenttätyö Pohjanmaalla, sosiaalityön ammatillisia hierarkioita ja intersektionaalista haavoittuvuutta koskeva tutkimus (11 työkuukautta, koko hankkeen aikana 46%).

VTT Hanna Kara: Olemassa olevan monikielisiä lapsiperheitä koskevan aineiston ja MigraFam-etnografisen aineiston analyysi. Monikielistä sosiaalityötä, kielellistä haavoittuvuutta, erikielisyyttä ja intersektionaalista näkyvyyttä/näkymättömyyttä koskeva tutkimus (5 työkuukautta, koko hankkeen aikana 20%).

VTT Eveliina Heino: Olemassa olevan monikielisiä lapsiperheitä koskevan aineiston analyysi. Monikielisiä lapsiperheitä koskevaa tutkimusta (2 työkuukautta, 1.1-31.10.2023 20%).

VTT Camilla Granholm: Työpajatyöskentelyn vetovastuu sekä sulautuvan sosiaalityön tutkimus (9 työkuukautta, 38% koko hankkeen aikana).

VTT Antero Olakivi: Olemassa olevan yli 65-vuotiaita koskevan aineiston analyysi, analyysien keskusteluttaminen työpajoissa, pääkaupunkiseudun kenttätöiden koordinointi, yli 65-vuotiaiden erikielisten tuen tarpeita ja saamista koskeva tutkimus (13,5 työkuukautta, 1.11.2021-31.12.2022 25%, 1.1.-31.10.2023 100%).

VTT Meri Kulmala: Tiedon yhteistuotannon ja kanssatutkimuksellisten prosessien johtaminen ja koordinaatio (6 työkuukautta, koko hankkeen aikana 25%).

VTM Anni-Mari Lassila: Tutkimuskoordinaattorin tehtävät, väitöskirjan tekeminen, johon liittyy aineiston keruu yläkouluissa ja analyysi (18,5 työkuukautta, 1.1.-30.7.2022 50 %, 1.8.2022-31.10.2023 100%).

Hankkeen budjetti

Ks. erillinen liite. Hanke ei ole saanut tai sille ei ole haettu muuta rahoitusta.

2.2. Tutkimusaineisto, tutkimusmenetelmät ja tutkimusympäristö

Tutkimusaineisto ja aineistontuotannon menetelmät

Olemassa olevat aineistot:

- **MigraFam-etnografinen aineisto** (Suomen Akatemia 2017–2021), tuotettu 2018–2020. Havainnointi (N=39) ammattilaisten ja maahan muuttaneiden perheiden asiakastapaamisissa neljässä sosiaalityön toimipisteessä pääkaupunkiseudulla (kotoutumispalvelut, aikuissosiaalityö ja lastensuojelun avohuolto); nauhoitetut reflektiokeskustelut työntekijöiden kanssa asiakastapaamisen jälkeen (N=31), puolistrukturoidut yksilöhaastattelut ammattilaisten (N=23) ja maahan muuttaneiden asiakkaiden (N=28) kanssa em. toimipisteissä; fokusryhmäkeskustelut ammattilaisten ja esihenkilöiden (N=3) kanssa em. aineiston alustavan analyysin tuloksista. Hankkeessa analysoidaan “maahanmuuttajaperheen” ja paikallisen hyvinvointivaltion kohtaamisia sekä teoretisoidaan näiden institutionaalisten kohtaamisten ja kansalaistumisen välistä suhdetta.
- **COVID-arki lapsiperheissä-kyselyaineisto** (ei aikaisempaa rahoitusta), tuotettu 2020. Monikielinen ja valtakunnallinen laadullinen kyselyaineisto (N=1511) alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmille koskien lapsiperheiden arkea ja tuen tarpeita kevään 2020 poikkeusoloissa.
- **Yli 65-vuotiaiden maahanmuuttajien haastatteluaineisto** (osa Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikön tutkimusta), tuotettu 2019. Puolistrukturoidut yksilöhaastattelut (N=18) yli 65-vuotiaiden maahan muuttaneiden ihmisten kanssa koskien avun ja tuen tarpeita ja saamista.
- **Yli 65-vuotiaiden COVID -kirjoitusaineisto** (osa Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikön tutkimusta), tuotettu 15.4.–30.6.2020, seuranta-aineisto samoilta kirjoittajilta

kerätään marraskuussa 2021. Koronapandemian aikaista arkea, tukea ja tuen saamista koskevat kirjoitukset yli 65-vuotiailta maahan muuttaneilta ihmisiltä (N=14).

Uudet kerättävät aineistot suomeksi ja ruotsiksi Helsingissä, Espoossa, Vaasassa, Närpiössä ja Pietarsaareissa:

- **Kanssatutkimukselliset suunnittelutyöpajat (N=8)** sosiaalialan ammattilaisten (N=2) ja esihenkilöiden (N=2) (lapsi ja perhepalveluiden sosiaalityö, maahanmuuttajapalveluiden kotoutumistyö, gerontologinen sosiaalityö, vammaistyö), asioimistulkkien (N=2) sekä kolmannen sektorin järjestöjen edustajien (N=2) kanssa, hankkeen ensimmäinen vaihe 02-03/2022.
- **Yksilö- ja ryhmähaastattelut (N=40)** erikielisten asiakkaiden kanssa, hankkeen toinen vaihe 04-07/2022. Hankkeen toisen vaiheen aineistontuotanto tarkentuu tiedon yhteistuotannon periaatteiden mukaisesti hankkeen ensimmäisen vaiheen työpajojen ohjaamina.
- **Kysely vieraskielisille nuorille (N=200)**, kevät 2022. Kuten yllä.
- **Kanssatutkimukselliset analyysityöpajat (N=8)** esihenkilöille, sosiaalityöntekijöille, sosiaaliohjaajille, ohjaajille, asioimistulkeille, järjestötoimijoille ja asiakkaille, hankkeen toisen vaiheen loppu, 11-12/2022. Työpajoissa työtetään yhteistä aineiston analyysia sekä kerrytetään ymmärrystä kielellisestä haavoittuvuudesta, kielellistä moninaisuutta tunnustavasta sosiaalityöstä ja toimivista monikielisen sosiaalityön sulautuvista menetelmistä.

Analyyssimenetelmät

Hanke perustuu tutkijoiden yhteiselle aineistojen analyysille ja yhteiskirjoittamiselle (e.g. Gordon et al. 2006). Aineistoja tullaan käsittelemään ja analysoimaan Atlas.ti-ohjelman avulla. Aineiston analyysissa käytämme laadullista sisällönanalyysia ja teoriaohjaavia asetelmia sekä diskursiivisia analyysimenetelmiä. Hankkeen yhteisenä menetelmällisenä sateenvarjona toimii facet methodology -ajattelu (Mason 2011), jossa pyritään luomaan monitahoisesti valaiseva joukko näkökohtia tiettyyn tutkimustehtävään sekä samalla tietoisesti kyseenalaistamaan ja “ravistelemaan” olemassa olevia kategorioita ja valmiita oletuksia tarkastelun kohteena oleviin ilmiöihin ja myös itse tietoon ja tiedonmuodostukseen liittyen.

Tutkimusympäristö

Tutkimushanke on konsortio ja perustuu **Åbo Akademin** ja **Helsingin yliopiston** tutkijoiden yhteistyölle. Åbo Akademiassa hankkeen tutkijat työskentelevät kasvatustieteiden ja hyvinvointialojen tiedekunnassa, Helsingin yliopistossa valtiotieteellisessä tiedekunnassa, Social och kommunalhögskolanissa ja Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikössä. Konsortio tuo yhteen tutkijoita ja asiantuntemusta koskien sosiaalityön ammatillisuutta, maahanmuuttoa, digitaalisia työskentely-ympäristöjä, yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä. Tutkimusryhmän monipuolinen asiantuntemus ja tutkimuskokemus, olemassa olevat tutkimusympäristöt ja yhteistyöhankkeet (MigraFam, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö) sekä sovitut kanssatutkimukselliset yhteistyökumppanit (ks. kohta 3.2) takaavat hankkeen nopean käynnistymisen ja hyvän etenemisen. Hankkeen kaikki tutkijat ovat jäseninä Helsingin yliopiston strategisessa eriarvoisuuden tutkimusaloitteessa Helsinki Inequality Initiativessa (INEQ) ja hanke pystyy hyödyntämään tätä tutkimuksen infrastruktuuria toiminnassaan. Hankkeen tutkija Meri Kulmala johtaa INEQ-aloitetta. Hankkeella on vahva yhteys

myös tieteidenvälisiin *Satakieli – monikielisyyden tutkimus hyvinvointivaltiossa* -tutkijaverkoston ja *Kanssatutkimuksen tutkijaverkoston*, joita hankkeen tutkijat ovat olleet perustamassa.

2.3. Riskien arviointi ja vaihtoehtoinen toteutustapa

Kentälle pääsy edellyttää käytännön toimijoiden ja tutkijoiden tiivistä yhteistyötä (Benoit ym. 2005). Hanke pystyy hyödyntämään aiemmissa tutkimushankkeissa luotuja luottamuksellisia suhteita, mikä ei ainoastaan tue kentälle pääsyä, vaan mahdollistaa tiedon yhteistuotannon sosiaalityön ammattilaisten ja haavoittuvassa asemassa olevien vieraskielisten asiakkaiden parissa työskentelevien järjestöjen kanssa. Tämä yhteistyö edesauttaa pääsyä myös itse haavoittuvassa asemassa olevien erikielisten ryhmien luokse, mutta on mahdollista, että heidän rekrytoimisensa kanssatutkimuksellisiin tutkimusprosesseihin ei onnistu halutulla tavalla tai aikataululla. Jos aineisto jää pieneksi, sitä täydennetään monikielisellä sosiaalisessa mediassa toteutettavalla kyselyllä.

Yhteistutkimuksellisuus on lähtökohtana monella tapaa vaativa. Eri tahojen osallistaminen tutkimusprosesseihin on käytännössä usein työlästä, ja asetelmaan liittyy monia tutkimuseettisiä kysymyksiä. Osallistuva lähestymistapa on saanut osakseen kritiikkiä esimerkiksi sen mukanaan tuomasta mahdollisuudesta hyväksikäyttää tutkimuksen osallistujien osallisuutta tutkijan tarkoitukseen. Osallistamisessa ei saa olla kyse siitä, että valtaa siirretään yhdeltä ryhmältä (tutkijoilta) toiselle (kanssatutkijoille) ainoastaan silloin, kun se hyödyttää ensimmäistä ryhmää (Kilpatrick ym. 2007). Voidaan myös kysyä, onko kanssatutkimuksen kautta generoituva tutkimustieto lopulta episteemisessä mielessä “parempaa” kuin perinteisillä asetelmilla saatu tieto. Maallikkotutkijat eivät myöskään voi olla perillä tieteen tekemisen käytännöistä ja aiemman tutkimustiedon muodostamasta korpuksesta. Jotta välttyttäisiin edellä kuvattuihin haasteisiin liittyviltä ongelmilta ja yllätyksiltä, tulee tiedon yhteistuotantoon perustuva asetelma toteuttaa harkitusti ja erityisellä eettisellä valppaudella (ks. tarkemmin kohta 4.1).

2.4. Konsortion lisäarvo

Konsortiossa toimivat yliopistot ovat vähemmistöjen ja eriarvoisuuden tutkimuksen sekä sosiaalityön tutkimuksen ja opetuksen keskeisiä toimijoita. Tutkimusryhmä on monitieteinen, sisältäen muun muassa sosiaalityön, sosiaalipolitiikan ja sosiologian sekä itsessään monitieteisten siirtolaisuustutkimuksen ja alue- ja kulttuurintutkimuksen osaamista. Konsortion tutkijoilla on myös vankka kokemus monikielisistä ja yhteistutkimuksellisista tutkimusasetelmista. Yhdistämällä tutkijaryhmän menetelmällinen, käsitteellinen ja substanssiasiantuntijuus ja tekemällä tiivistä yhteistyötä aineistontuotannossa ja -analyysissä ja yhteiskirjoittamisessa, voidaan hankkeessa luoda erittäin merkittävää tutkimustietoa ja tuottaa uutta tietoa sosiaalityön tutkimusperustaiseen kehittämiseen. Konsortio mahdollistaa myös maantieteellisesti kattavan ja laajan ja monipuolisen tutkimusaineiston keräämisen, mikä lisää hankkeen tutkimuksellista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tutkimusryhmään kuuluu myös useita tutkijoita, joilla on vahva työkokemus käytännön sosiaalityöstä sekä sosiaalialan järjestötyöstä ja monitoimijuudesta sosiaalialalla sekä akateemisesta tutkimuksesta ja sosiaalityön opetuksesta, mikä edistää hankkeen käytäntörelevanssia.

3. Tutkimusryhmä ja yhteistyötahot

3.1. Tutkimushankkeen tutkijat ja heidän keskeiset ansionsa hankkeen kannalta

Hankkeen vastuullinen johtaja Camilla Nordberg (VTT, dosentti, sosiaalipolitiikka) Väitelttyään Åbo Akademiasta (2007) Nordberg toimi sosiaalityön yliopistonlehtorina Helsingin yliopistossa (2007–2019). Vuodesta 2019 hän on toiminut sosiaalipolitiikan yliopistonlehtorina Åbo Akademiassa. Nordberg on johtanut kahta Suomen Akatemian rahoittamaa sosiaalityön alan tutkimushanketta: *Citizenisation in the local welfare state: migrant mothers' everyday life in restructuring urban settings* (Akatemiatutkija 2013–2018) ja käynnissä olevaa *Ordering the 'migrant family': power asymmetry work and citizenization in welfare professional bureaucracies*, MigraFam (2017–2023). Hän on julkaissut laajasti siirtolaisuuteen, sosiaalityöhön, kansalaisuuteen ja valtaan liittyen. Hän on ollut jäsen pohjoismaisissa NORDPLUS-verkostoissa, joissa on kehitetty ja tuotettu sosiaalityön maisteritason opetusta, European Network of Social Work Universities (SocNet98) -verkoston jäsen sekä EDMIDI - European Doctorate in Migration, Diversity and Identities -tohtorikoulun johtoryhmän jäsen ja Nordic Association of Schools of Social Work -yhdistyksen hallituksen jäsen (2009–2013, 2016–2020). Nordberg on ohjannut maisterintutkielmia sekä väitöskirjoja sosiaalityön, sosiaalipolitiikan ja sosiologian tieteenaloilla. Hän on mukana SA:n rahoittamassa Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikössä (2018–2025).

Hanna Kara (VTT, sosiaalityö; laillistettu sosiaalityöntekijä) on sosiaalityön yliopistonlehtori Helsingin yliopistossa sekä tutkijatohtori Åbo Akademiassa, Suomen Akatemian rahoittamassa MigraFam-tutkimushankkeessa (2017–2023). Hän vastaa MigraFam-hankkeessa maahanmuuttajapalvelujen etnografisesta osatutkimuksesta. Kara on tutkinut maahan muuttaneiden perheiden ja sosiaalipalveluiden institutionaalisia kohtaamisia, yllirajaisia perhesuhteita, epävirallista siirtolaisuutta, siirtolaisuuden intersektionaalista näkyvyyttä/näkymättömyyttä sekä kuulumista. Hän on käyttänyt tutkimuksessaan osallistavia menetelmiä haavoittuvassa asemassa olevien siirtolaisten kanssa (Kara 2016).

Eveliina Heino (VTT, sosiaalityö; YTM, yhteiskuntapolitiikka; FM, Venäjän kieli ja kulttuuri, laillistettu sosiaalityöntekijä) on lasten ja perheiden palveluiden sosiaalityön opintosuunnan yliopistonlehtori Helsingin yliopistossa sekä tutkijatohtori Tampereen yliopistossa. Hän on tehnyt runsaasti tutkimusta, jossa fokuksena on ollut maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden tarkastelu eri palveluiden kontekstissa, kuten peruspalveluissa, vammaispalveluissa ja lastensuojelussa. Heino on työskennellyt tutkijana useissa monimuotoisuutta ja perheitä koskevissa kansainvälisissä tutkimushankkeissa sekä kirjoittanut narratiivisesta reflektiosta maahanmuuttotutkimuksessa, eli alustavien tutkimustulosten kirjoittamisesta tarinoiden muotoon ja yhteisten tulkintojen luomisesta tutkittavien kanssa (Heino & Veistilä 2018).

Camilla Granholm (VTT, sosiaalityö; laillistettu sosiaalityöntekijä) toimii sosiaalityön yliopisto-opettajana Turun yliopistossa ja syksystä 2021 yliopistonlehtorina Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Hänen tutkimuksensa fokuksessa on sosiaalityö digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja hän on väitöskirjatutkimuksensa pohjalta kehitellyt sulautuvan sosiaalityön ajatusmallia (Granholm 2016), joka paikantaa kasvokkaisen ja etäyhteyksien välityksellä tehtävän sosiaalityön moniulotteisuutta ja rajapintoja. Granholm on akateemisen

tutkimus- ja opetustyön lisäksi työskennellyt ikäihmisten digitaalista osallisuutta edistävän kehittämisprojektin johtajana Folkhälsanissa.

Meri Kulmala (VTT, sosiologia; FM, venäjän kääntäminen ja tulkkaus) on sosiologi ja Venäjän ja Euraasian tutkimuksen dosentti, joka johtaa HY:n eriarvoisuuden tutkimusaloitetta Helsinki Inequality Initiativea (INEQ). Hän on toiminut tutkimusryhmän vetäjänä Suomen Akatemian ja Venäjän tiedeakatemian rahoittamassa tutkimushankkeessa (2017–2020), joka tarkasteli nuorten hyvinvointia Arktisella alueella. Hän on johtanut venäläiseen lastensuojelu-uudistukseen pureutuvaa kansainvälistä tutkimushanketta, jonka on rahoittanut Helsingin yliopisto, Suomen Akademia ja Koneen Säätiö (2016–2020). Hän on Kanssatutkimuksen tutkijaverkoston perustajajäsen. Hän on julkaissut lastensuojelun lisäksi perhepolitiikasta, kansalaisyhteiskunnasta ja laadullisista tutkimusmenetelmistä, ml. etnografinen tutkimus ja kanssatutkimus.

Antero Olakivi (VTT, sosiologia) työskentelee tutkijatohtorina Helsingin yliopistossa, ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikössä. Hän on erikoistunut ikääntymisen, hoivan, asiantuntijuuden, siirtolaisuuden ja etnisten hierarkioiden yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Hänen tutkimuksensa ovat tarkastelleet suomalaista sosiaali- ja terveystalouden järjestelmää sekä ikääntyvien (erikielisten) asiakkaiden että palveluiden ammattilaisten näkökulmasta, minkä lisäksi hän on kirjoittanut laadullisen tutkimuksen metodologiasta.

Anni-Maria Lassila (VTM, sosiologia, VTM, sosiaalityö) on HUS:ssa työskentelevä sosiaalityöntekijä, joka tutkinut kahdessa maisterintutkielmassaan nuorten keskinäistä sekä nuorten ja koulukuraattorin välistä vuorovaikutusta kouluympäristössä osallisuuden näkökulmasta. Hankkeen aikana hän aloittaa väitöskirjatutkimuksensa, jossa hän tarkastelee vuorovaikutuksessa muodostuvia osallisuuden kokemuksia vieraskielisten nuorten kohdalla.

3.2. Yhteistyötahot ja heidän keskeiset ansionsa hankkeen kannalta

Kotimainen ja kansainvälinen tutkimusyhteistyö

Hankkeen tukena toimii **tieteellinen asiantuntijaryhmä**, joka kokoontuu neljä kertaa hankkeen aikana. Ryhmän tavoitteena on keskustella tutkimushankkeen lähtökohdista, toteuttamisesta ja tuloksista. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on laaja-alaista kokemusta niin monikielisen yhteiskunnan kuin erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien sekä digitaalisten palveluiden tutkimisesta. Tämä auttaa SOSKIELI-hankkeen tutkijoita peilaamaan tutkimustuloksiaan kansainväliseen tutkimukseen. Lisäksi yhteistyö asiantuntijaryhmän jäsenten kanssa sisältää yhteisen tutkimusseminaarin järjestämisen Suomessa sekä yhteisten kansallisten ja kansainvälisten julkaisujen valmistelun. Ryhmään kuuluu: **Ulla Buchert**, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto; **Marcuz Herz** sosiaalityön dosentti, Malmön yliopisto/Ruotsi; **Carin Cuadra**, sosiaalityön professori Malmön yliopisto/Ruotsi; **Kristina Gustafsson**, etnologian apulaisprofessori, Linnaeuksen yliopisto/Ruotsi; **Tine Buffel**, vanhempi sosiologian lehtori, Manchesterin yliopisto/Iso-Britannia, **Vanessa May**, sosiologian professori, Manchesterin yliopisto/Iso-Britannia, **Zoe Nikolaidou**, ruotsin kielen apulaisprofessori, Södertörnin yliopisto/Ruotsi.

Lisäksi hankkeen aikana tehdään tiiviisti yhteistyötä **kotimaisten kolmannen sektorin järjestöjen** sekä **kunnallisten toimijoiden** kanssa. Yhteistyö pohjaa kanssatutkijuiden ajatukselle,

ja se koostuu kanssatutkimuksellisista työpajoista, joissa suunnitellaan hankkeen aineistontuotannon asetelmaa ja menetelmiä sekä analysoidaan hankkeessa tuotettua aineistoa. Yhteistyötahojen kanssa myös tuotetaan yhteisesti suurelle yleisölle suunnattuja blogikirjoituksia hankkeen kuluessa.

Yhteistyötä tehdään seuraavien järjestöjen kanssa (järjestön nimi/yhteyshenkilö): **Eläkeläiset ry** (Eeva Rönkkö), **Jade** (Susanna Lehtovaara), **Omaishoito/Polli** (Tuulikki Hakala), **Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry** (Olga Liukkonen), **Hilma - Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus/Vammaisfoorumi** (Karoliina Mäki), **Suomen muistiasiantuntijat** (Siiri Jaakson), **Familia ry** (Elina Helmanen), **Lastensuojelun keskusliitto** (Julia Kuokkanen), **Folkhälsans förbund** (Viveca Hagmark).

Yhteistyötä tehdään seuraavien kunnallisten toimijoiden kanssa (kunnallisen toimijan nimi/yhteyshenkilö): **Helsingin gerontologisen sosiaalityön yksikkö** (Marko Timonen), **Espoon vanhusten palvelut** (Minna Hoffström), **Espoon maahanmuuttajapalvelut** (Eveliina Cammarano), **Helsingin maahanmuuttoyksikkö** (Sari Karisto), **Helsingin kaupungin vammaispalvelut** (Jonna Weckström), **Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystyö** (Marina Kinnunen).

4. Vastuullinen tiede

4.1. Tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimuseettisesti hanke nojaa niin *normatiivisen* kuin *eletyn etiikan* (Kaukko et al. 2019) varaan. Normatiivisen tutkimuseettisen kehyksen sisällä tutkimussuunnitelma viedään ÅA:n eettisen toimikunnan arvioitavaksi, ja hanke noudattaa TENK:n sekä EU:n yleisen GDPR: periaatteita. Jokaiselle aineistontuotannon vaiheelle haetaan tutkimuslupa aineistontuotantoon osallistuvilta tahoilta. Informoitu suostumus neuvotellaan joko suullisesti tai kirjallisesti kaikkien tutkimukseen osallistuvien kanssa huomioiden osallistujien kielelliset taustat. Perustiedot tutkimuksesta tarjotaan jokaiselle osallistujalle hänen äidinkielellään. Tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisena, ja kaikki aineiston kanssa työskentelevät sitoutuvat em. asetusten mukaisiin toimintatapoihin. Kaikki henkilötietoja sisältävää aineistoa käsittelevät tahot allekirjoittavat vaitiolositoumuksen. Tutkimusmateriaali tallennetaan salasanalla suojattuihin kansioihin Åbo Akademin ja Helsingin yliopiston palvelimille, ja palvelimien välillä tapahtuva tiedonsiirto toteutetaan suojatun yhteyden kautta. Analyysissa ja raportoinnissa toteutetaan eettistä refleksiivisyyttä sekä noudatetaan hyviä tieteellisiä käytäntöjä tutkimukseen osallistujien yksityisyyden ja integriteetin suojelemiseksi.

Monet osallistajat ovat rakenteellisesti haavoittuvassa asemassa yhteiskunnassa, mikä edellyttää erityistä tutkimuseettistä valppautta. Rakenteellisesti haavoittuvien asemien tunnistaminen ja huomioiminen ei kuitenkaan saisi johtaa uhriuttavaan ja haavoittuvuutta uusintavaan lähestymistapaan. Eletty eettinen näkökulma pyrkii dialogiin tutkimukseen osallistuvien kanssa. Tämä puolestaan tukee myös sellaisten eettisesti vaativien tilanteiden käsittelyä joista ei ole mahdollista päättää etukäteen. Eletyn etiikan näkökulmasta sitoutumisemme yhteis- ja kanssatutkimuksellisuuteen mahdollistaa, ja myös edellyttää, tutkimuksen usein epäsymmetristen valta-asetelmien reflektointia vastavuoroisempien tutkimussuhteiden rakentamiseksi.

4.2. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Sitoutuminen yhteis- ja kansatutkimuksen periaatteisiin edellyttää tutkimusryhmältä valtaepäsymmetrioiden tunnistamista tutkimukseen osallistuvien ammatti- ja kansatutkijoiden välillä sekä perustuen osallistujien erilaisiin ammatillisiin, koulutuksellisiin ja henkilökohtaisiin taustoihin. Erojen tunnistaminen ja käsittely on edellytys näkökulmien vaihdolle ja yhteiselle oppimiselle tutkimushankkeen kuluessa. Hanke on kaikilla tasoilla sitoutunut edistämään tasa-arvoa sukupuolen, iän, rodun, etnisen alkuperän, kielitaidon, uskonnon ja muun taustan suhteen.

4.3. Avoin tiede

Helsingin yliopiston ja Åbo Akademin piirissä tuotetut tieteelliset julkaisut ovat lähtökohtaisesti avoimesti saatavilla. Kaikki yliopistoissa tuotetut tieteelliset julkaisut rinnakkaistallennetaan julkaisuarkisto HELDAan sekä AboCris-tutkimustietokantaan.

4.4. Kestävän kehityksen tavoitteet

Hankkeen tiedon yhteistuotantoon ja kansatutkimukselliseen otteeseen perustuvat metodologiset valinnat tukevat tutkimukseen osallistuvien, niin sosiaalialan ammattilaisten kuin asiakkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Julkisen sektorin sosiaalityön ja kolmannen sektorin järjestötyön tiedon yhdistäminen asiakkaiden ja palveluiden käyttäjien tietoon, tiedon tulkitseminen erilaisten teoreettisten viitekehysten läpi ja yhdessä osallistujien kanssa sekä tulosten vieminen käytäntöön tukee sopivien tuen muotojen kehittämistä haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille ja vahvistaa kielellisen moninaisuuden ymmärtämistä ja käsittelemistä sosiaalityössä. Näin hanke edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyvinvointiin sekä vie kohti eettisesti ja sosiaalisesti kestävämpiä sosiaalipalveluita ja näin kohti tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa. Sosiaalipalvelujen saavutettavuudesta huolehtiminen tuottaa parhaimmillaan niin kutsutun hyvän kehän, jossa palvelujen saavutettavuus tukee haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien toimintakykyä. Tämä puolestaan tukee heidän mahdollisuuksiaan osallistua monipuolisesti palvelujen tuotantoon sekä muihin suomalaisen yhteiskunnan toimintoihin.

5. Yhteiskunnalliset vaikutukset ja vaikuttavuus

Tutkimuskonsortion tavoitteena on tuottaa korkeatasoista tutkimusta, jolla on suuri vaikutus sosiaalityön monikielisten käytäntöjen kehittämiseksi. Tutkimushankkeen teema on erityisen ajankohtainen ja relevantti. Kielellinen haavoittuvuus on tärkeä poliittinen teema niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti. Tässä valossa arvioimme, että tutkimustuloksilla on vahva potentiaali saavuttaa laajempi yleisö median kautta ja vaikuttaa sekä julkiseen että poliittiseen keskusteluun. Tutkimushankkeen tuloksia voidaan hyödyntää sosiaalipoliittisessa päätöksenteossa, käytännön sosiaalityössä, järjestöissä ja sosiaalityön yliopisto-opetuksessa. Hankkeen työpajoissa muodostetaan käytännön suosituksia siihen, miten kielellistä haavoittuvuutta voidaan vähentää sosiaalityön keinoin. Tiedon yhteistuotannon ja kansatutkimuksen periaatteille rakentuvaa hanketta ohjaavat emansipatoriset tiedonintressit. Taustalla on pyrkimys tuottaa tietoa, jolla on suoraa yhteiskunnallista vaikutusta palvelujärjestelmissä.

6. Lähdeluettelo

- Benoit, C., Jansson, M., Millar, A. & Philips, R. (2005) Community-academic research on hard-to-reach populations: Benefits and challenges. *Qualitative Health Research*, 15(2), 263–282.
- Bishop, V. (2008) Why learn a language? The potential of additional language tuition for linguistic identity awareness and anti-discriminatory practice within British social work education. *Social Work Education*, 27(8), 913–924.
- Bradbury-Jones, C. & Taylor, J. (2015) Engaging with children as co-researchers: challenges, counter challenges and solutions. *International Journal of Social Research Methodology*, 18(3), 161–173.
- Carniol, B. (1992) Structural social work: Maurice Moreau's challenge to social work practice. *Journal of Progressive Human Services*, 3(1), 1–20. Luettavissa <https://carleton.ca/socialwork/wp-content/uploads/BenCarniolArticle.pdf>
- Cross, F.L. & Gonzalez Benson, O. (2021) The coronavirus pandemic and immigrant communities: A crisis that demands more of the social work profession. *Affilia*, 36(1), 113–119.
- Engstrom, D.W., Won Min, J. & Gamble, L. (2009) Field practicum experiences of bilingual social work students working with limited English proficiency clients. *Journal of Social Work Education*, 45(2), 209–224.
- Finell, E., Tiilikainen, M., Jasinskaja-Lahti, I., Hasan, N. & Muthana, F. (2021) Lived experience related to the COVID-19 pandemic among Arabic-, Russian- and Somali-speaking migrants in Finland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2601–2620.
- Granhölm, C. (2016) *Social work in digital transfer. Blending services for the next generation.* Mathilda Wrede-institutets forskningsserie 1/2016.
- Guerrero, E., Khachikian, T., Kim, T., Kong, Y. & Vega, W. (2013) Spanish language proficiency among providers and Latino clients' engagement in substance abuse treatment. *Addictive Behaviors*, 38(12), 2893–2897.
- Gustafsson, K., Norström, E. & Höglund, P. (2019) Language interpreting and brokering in Swedish public service institutions: the use of children for multilingual communication. *Revista de Llengua i Dret, Journal of language and law*, 71, 13–26.
- Haight, M., Quan-Haase, A. & Corbett, B. a. (2014) Revisiting the digital divide in Canada: The impact of demographic factors on access to the Internet, level of online activity, and social networking site usage. *Information, Communication & Society*, 17(4), 503–519.
- Hall, J. & Valdiviezo, S. (2020) The social worker as language worker in a multilingual world: Educating for language competence. *Journal of Social Work Education*, 56(1), 17–29.

- Harrikari, T, Romakkaniemi, M., Tiitinen, L & Ovaskainen, S (2021) Pandemic and Social Work: Exploring Finnish Social Workers' Experiences through a SWOT Analysis. *British Journal of Social Work*, bcab052, <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab052>.
- Harrison, G. (2006) Broadening the conceptual lens on language in social work: Difference, diversity and English as a global language. *British Journal of Social Work*, 36(3), 401–418.
- Harrison, G. (2007) Language as a problem, a right or a resource?: A study of how bilingual practitioners see language policy being enacted in social work. *Journal of Social Work*, 7(1), 71–92.
- Hassemer, J. & Garrido, M. (2020) Language as a resource with fluctuating values: Arabic speakers in humanitarian and social work. *International Journal of the Sociology of Language*, 2020(264), 137–161.
- Heino, E. (2018) *Yhteiskunnan jäsenyyden ehdot: arjen kansalaisuuden rakentaminen ja peruspalvelukokemukset venäläistaustaisten perheiden kertomuksissa*. Helsingin yliopisto.
- Heino, E., Kara, H. & Lillrank, A. (2021) Manifesting migrancy, gendered care and the local service system: an intersectional reading on the everyday lives of migrant mothers to a child with disability. (lähetetty arvioitavaksi/submitted)
- Heino, E. & Veistilä, M. (2018) Narrative reflection as a reciprocal interview method. Teoksessa Törrönen, M., Munn-Giddings, C. & Tarkiainen, L. (toim.) *Reciprocal Relationships and Well-Being: Implications for social work and social policy*. Lontoo ja New York: Routledge.
- Juntunen, M. (2012) Diasporiset hiljaisuudet: irakilaisyhteisön hiljaiset jännitteet ja viranomaistoiminta monikulttuurisessa lähiössä. Teoksessa Keskinen, S. & Vuori, J. & Hirsiaho, A. (toim.) *Monikulttuurisuuden sukupuoli: kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa*. Tampere University Press, 174–205.
- Jäppinen, M., Kara, H., Nordberg, C. & Riitaoja, A-L. (2020) Kuka kuuluu perheeseen? Perheen rakentumista ohjaavat hallinnan suhteet hyvinvointivaltion ammattilaisten ja maahan muuttaneiden asiakkaiden kohtaamisissa. Teoksessa Leinonen, L, Kekoni, T. & Pakarinen, E. (toim.) *Tutkiva sosiaalityö*. Talentia & Sosiaalityön tutkimuksen seura.
- Kairala, M. (2018) Sosiaalityön teknoologiaosaaminen. Teoksessa Juvonen, T., Lindh, J., Pohjola, A. & Romakkaniemi, M. (toim.) *Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus*. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2018. Helsinki: UniPress. 211–227.
- Kamali, M. & Jönsson, J. H. (toim.). (2018) *Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges*. Lontoo: Routledge.

- Kara, H. (2016) *The makings of migrant subjectivities: Time and intersectionality in the transnational everyday lives of Latin American women in Barcelona*. Helsingin yliopisto.
- Kemppainen, L., Buchert, U., Olakivi, A., Wrede, S. & Kouvonen, A. (2020, käsikirjoitus lähetetty julkaistavaksi) *Is digitization of public health and social welfare services reinforcing social exclusion of older migrants?*
- Kilpatrick, R., McCartan C., McAlister, S. & McKeown, P. (2007) 'If I am brutally honest, research has never appealed to me': The problems and successes of a peer research project. *Educational Action Research*, 15(3), 351–369.
- Kivistö, M. (2017) Sosiaalityö digitalisaatiossa ja eettisyyden vaade. Teoksessa Kivistö, M. & Pääkkönen, K. (toim.) *Sosiaalityö digitalisaatiossa*. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 58. Lapin yliopisto. Rovaniemi. 21–41.
- Koskinen, K., Vuori, J. & Leminen, A.-K. (2018) Johdanto. Teoksessa Koskinen, K., Vuori, J. & Leminen, A.-K. (toim.) *Asioimistulkkkaus: monikielisen yhteiskunnan arkea*. Tampere, Vastapaino, 7–28.
- Kulmala, M. & Fomina, A. (2019) Luoteisvenäläiset nuoret kanssa- ja vertaistutkijoina. *Idäntutkimus* 4/2019, 96–102.
- Kulmala, M. & Fomina, A. (2021) Planning for the future: Future orientation, agency and self-efficacy of young adults leaving care in the Russian Arctic. Teoksessa Stammler, F. & Toivanen, R. (toim.) *Young People, Wellbeing and Placemaking in the Arctic*. Routledge Research in Polar Regions Series. [Painossa]
- Kriz, K. & Skivenes, M. (2010) Lost in translation: How child welfare workers in Norway and England experience language difficulties when working with minority ethnic families. *British Journal of Social Work*, 40(5), 1353–1367.
- Leinonen, J. & Toivanen, M. (2014) Researching in/visibility in the Nordic context: Theoretical and empirical views. *Nordic Journal of Migration Research*, 4(4), 161–167.
- López Peláez, A. & Marcuello-Servós, C. (2018) e-Social work and digital society: re-conceptualizing approaches, practices and technologies, *European Journal of Social Work*, 21(6), 801–803.
- Mason, J. (2011) Facet Methodology: The Case for an Inventive Research Orientation. *Methodological Innovations Online*, 6(3), 75–92.
- Mclaughlin, H., Scholar, H. & Teater, B. (2020) Social work education in a global pandemic: strategies, reflections, and challenges. *Social Work Education*, 39(8), 975–982.

Mehrara, L. (2020) Seeking the ideal of universalism within Norway's social reality. *Social Inclusion*, 8(1), 133–144.

Moreau, M. (1990) *Practice implications of a structural approach to social work*. Unpublished article draft, Montreal (viitattu teoksessa Carniol, 1992).

Määttä, S. K., Puumala, E. & Ylikomi, R. (2021) Linguistic, psychological and epistemic vulnerability in asylum procedures: An interdisciplinary approach. *Discourse Studies*, 23(1), 46–66.

Nordberg, C. (2020) Newcomer mothering, techniques of citizenship, and ambiguous integration regimes. Teoksessa Hiitola, J., Turtiainen, K., Gruber, S. & Tiilikainen, M. (toim.). *Family Life in Transition: Borders, Transnational Mobility and Welfare Society in Nordic Countries*. New York: Routledge.

Nordberg, C. (2018) Social work restructuring and paradoxes of professional identity in Finland. Teoksessa Kamali, M. & Jönsson, J. H. (toim.). *Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges*. Lontoo: Routledge.

Nordberg, C. (2016) Outsourcing equality: Migrant care worker imaginary in Finnish Media. *Nordic Journal of Working Life Studies*, 6(3), 101–118.

Nordberg, C. (2015) Invisibilised visions: Migrant mothers and the reordering of citizenship in a Nordic welfare state context. *Nordic Journal of Migration Research*, 5(2), 67–74.

Pohjola, A. (2016) Language as a cultural mediator in social work: Supporting Sámi culture with services in Sámi. *International Social Work* 59(5), 640–652.

Pohjola, A. (2011) Rakenteellisen sosiaalityön aika. Teoksessa Pohjola, Anneli & Särkelä, Riitta (toim.) *Sosiaalisesti kestävä kehitys*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 207–224.

Pyry, N. (2012) Nuorten osallisuus tutkimuksessa: menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrityksiä. *Nuorisotutkimus*, 1/2012, 35–53.

Pötzsch, T. (2020) *Critical perspectives on social inclusion in integration education programs for adult migrants*. Helsingin yliopisto.

Rambaree, K. & Nässén, N. (2020) 'The Swedish Strategy' to COVID-19 pandemic: Impact on vulnerable and marginalised communities. *The International Journal of Community and Social Development*, 2(2), 234–250.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, §7 *Rakenteellinen sosiaalityö*. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp446866144>

- Tiitinen, L. (2019) *Kamppailu sananvapaudesta: Sosiaalialan ammattilaisen toiminta ja valtasuhteet mediavaikuttamisen kentällä*. Lapin yliopisto.
- Tipton, R. (2016) Perceptions of the “occupational other”: Interpreters, social workers and intercultural. *British Journal of Social Work*, 46(2), 463–479.
- Turtiainen, K. & Hiitola, J. (2019) Migrant parents talking back: stigmatised identities and doing being ordinary. *Qualitative Social Work*, 18(6), 1051–1066.
- Vertovec, S. (2007) Super-diversity and its implications. *Ethnic and Racial Studies* 30(6), 1024–1054.
- Viljanmaa, A. (2018) Inhimillinen tekijä: tunteet asioimistulkin työssä. Teoksessa Koskinen, K., Vuori, J. & Leminen, A.-K. (toim.) *Asioimistulkkaus: monikielisen yhteiskunnan arkea*. Tampere, Vastapaino, 121–156.
- Williams, C. & Graham, M. (2014) ‘A world on the move’: migration, mobilities and social work. *British Journal of Social Work*, 44 Supplement 1, 1–17.
- Walmsley, J. & Johnson, K. (2003) *Inclusive Research with People with Learning Disabilities: Past, Present and Futures*. Lontoo: Jessica Kingsley Publishers.
- Westlake, D., & Jones, R. (2018) Breaking down language barriers: A practice-near study of social work using interpreters. *British Journal of Social Work*, 48(5), 1388–1408.
- Wrede, S., Näre, L., Olakivi, A. & Nordberg, C. (tulossa) Neoliberal ‘flexibility’ and the discursive incorporation of migrant labour in public eldercare in Finland. In Piper, N. & Mora, C. (toim.) *The Palgrave Handbook of Gender and Migration: global perspectives*. Lontoo: Palgrave Macmillan.